

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Losonezi-utca 16 sz. a. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmertelen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 19 kr.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. Rábely Miklós könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyiltér- és felszólalások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petítor terfoga . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönböztetve minden hazai postahivatal. — Az előfizetések legezészerűbben postautalvány útján eszközölhetők. — Hirdetéseket csupán a kiadó-hivatal veszi fel.

A fűrészi botránny vége.

Néhány száz főből álló protestans eklézsiának belső egyházi ügye volt, s mint ilyenhez nem volna semmi közünk. Ránk nézve azért érdekes, mert a megye területén történik s össze van kötve tisztátalan nemzetiségi és politikai ügyekkel. Mert vannak a megyében hazafiatalan izgatók és vannak ügyetlen politikuskok. A hazafiatalan izgatók ellenszégülésre izgatták az együgyű népet, s csináltak a dologból nemzetiségi kérdést; az ügyetlen politikuskok könnyelmű kortesigérettel bizalmat és kitaratást keltettek az eltántorított renitensekbe, s ez által a dolgot még jobban elmérgesítették.

Végre azonban az ágostai hitvallású evangélikus egyetem megsokalta a hosszas huzavonát és bujtogatást s a multkor Budapesten megtartott konventjén a szuperintendens eljárását helyesli s hogy a fűrészi ügy a tiszai egyházi kerület belügye, emelfogva ott ennek határozata érvényesíttessék.

A különben országszerte ismeretes tényállás röviden a következő: Lauesek Dániel tiszai kerületi papjelölt a papi vizsgán a lelkészi hivatal viselésére képtelennek nyilvánították, tehát neki lelkészi állást elfogadni nem volt szabad, sem a fűrészi egyháznak őt adminisztrator gyanánt, később pedig rendes lelkészül megválasztani nem lehetett. Lauesek urnak azonban minden emberi

gyarlósága mellett egy nagy érdeme, egyszersmind szerencséje van, az t. i. hogy telivér pánszláv, s mint ilyen, e dicső eszmék terjesztésére igen jó eszköznek mutatkozott a megyénebeli pánszláv korifeusok előtt, kik egyszersmind méltó haraggal vannak eltelve a tiszai kerület hazafias főpapja ellen, csupán azért mert ő hazafias. Hogy tehát e fiatal nagyreményű apostolukat el ne veszítsék, s főpásztorukkal nyílt ellenszégülés megkezdhessek, ellátják Laueseket kitünő ajánló levelekkel s elküldik őt oda, ahol a pánszlávizmus szebben virágzik mint nálunk: a dunán-inneni egyházkerületbe, s ott az elvtársak által pappá szenteltetik. A tiszai kerületben többszöri vizsgálat és próbakalkalmával a legrészrehajlatlanabb bírálók azt nyilvánították, hogy Laueseket ha saját fiok volna is, nem tartanák képesnek papi hivatalra; a dunán-inneni vizsgáló bizottság pedig az itteni többszöri vizsgálat ellenében is nem állotta felszentelni őt.

És itt tűnik fel a rosszakaratu ellenszégülés azok részéről. Az egyetemes ev. egyház fogalma nem azt jelenti, hogy amit az egyik főpap tesz, azt a másik igaztalanul nyilvánítsa csupán nemzetiségi szempontból. Ott nem szabad lett volna Laueseket vizsgára bocsátani, vagy ha megtették, tartották volna őt meg ott. De éppen nem ez volt a célja ennek a papvizsgáló bizottságnak, hanem hogy itt bot-

ránny időzzen elő, mert Laueseket vizsgálózták Gömörbe s előbb az esztergomi, majd kerületi gyűléseknek s végre az egyetemes konventnek kitiltó határozata ellenében a fűrészi egyház-köztség által erővel pappá akarták választani, úgy hogy végre a kerületi s egyetemes konventi határozatnak karhatalommal kellett érvényt szerezni s az egyházi hatóság tekintélyét erőszakkal is bár, de megvédelmezni. De még ezzel sem lett vége. Mert a pánszlávok itt a követválasztásoknál tett szolgálataikért viszont ígéretek kaptak ügyök védelmezésére. És ez az egészben a legelszomorítóbb. Most tehát minden követ megmozdítottak, hogy a multkor tartott egyetemes konventon győztesenek. Kérvényt adtak be s tiltakoztak a karhatalom alkalmazása ellen és kérték a választás megerősítését. Azonban igen szomorúan kellett csalatkozniok, mert bár legdühösebb szerszavas embe-reiket küldték a bpesti konventbe s azok közül elég vakmerő volt egypár fel is szólalni és tárgyilagos vita helyett személyeskedésben adni ki mérgét, mégis minden erőlködésük semmivé lett az evangélikus egyház hazafisága és igazságszólása folytán.

S ezzel vége volna az egész botránnyak. S kik idézték elő? Tán a fűrészi együgyű parasztok? Bizony nem; hiszen ha azok tán volt papjuk iránti kegyelemből vagy gazdasági okokból óhajtották volna is a bukott Laueseket,

tanácsadóik könnyen felvilágosíthatták volna a kívánság lehetetlenségéről. Vagy tán a főpap, az által, hogy a vallás szentségét nem akarta neveltség tárgyává tenni egy neveltséges viseletű együgyű ember által? Bizony ő sem idézte elő a botránny. Hanem igenis előidézték azok, akik előtt, hogy államellenes üzelmeket terjeszthessék, nem szent sem a vallás, sem a haza, akik itt élnek köztünk s legnagyobb ellenszégülés nekünk; akik közül egy némely a magyar állam nyugdíját huzza s ezért hűtlenséggel és államellenes izgatásokkal fizet.

És miért idézték elő a botránny? Hát azért, hogy kompromittálhassák a hazafias főpapot és hogy megmutathassák a világnak, mikép Gömörmegyében is szabadalommal bírnak a haza ellenszégülés nyíltan üzni beestelen munkájukat a haza megromlására.

És Gömörmegyében nincsen erő és bátorság és egyetértés, hogy nyíltan lépjen fel e testén rágódó férgek ellen, s megmutassa nekik, hogy mily büntetésre méltó a hazaárulás. Pedig e botránnyal még nem ért véget az agitatio. Folytatni fogják azt tovább: még ebben az ügyben is sok kellemetlenséget fognak okozni többeknek, ezután pedig keresnek majd más alkalmat a bujtogatásra, az ellenszégülés terjesztésére, s bizony megeshetik, hogy egyszer csak azt vesszük észre, mikép a férgek nagyon elszaporodtak, s kiirtá-

TÁRCZA.

Az örvény szélén.

II.

És ne hidd, hogy új szerelemnek üdve,
Mint új virág, mellyel a völgy patakja
Kék nefelejcsét százszor újra váltja,
Lelkemből képed egykor elzavarja.

Állj meg himes partján a tó vizének
És habjai, figyelj, miről suttognak:
Elsárgult fáknak régi szerelméről —
S vádold magad, mért nem hittél szavamnak.

S jussak eszedbe, ha ott megtudod majd,
Milyen nagy az én vezeklésem érted:
Fájdalmában mint rezzen föl a mélység,
Ha egy-egy falevél följe téved.

Emléked is ily vendég lesz szívemben,
Kis örömeimet is elriasztva —
Néhez felhő, oh bár villama volna,
Hogy mindkettőnkre egyszerre lecsapna!

Hajós Izidor.

Brizeux Ágost.

Mme Tinayre-től. *)

Elenyésznek, s a világ csak hangjukat ismeri.

Vannak az irodalomtörténetben oly nevek, melyeknek kiejtésük nem emlékeztet vissza azokra, kik azt viselték. Oly emberek ezek, kik nem azért dallottak, hogy hírnévre tegyenek szert, vagy vagyon szerezzenek, hanem hogy hivatásukat, lelkük ösztönét kövessék. Nem ismerik őket, csak műveiket. Egyebet nem

*) A jeles francia íróhoz hazánkban tartózkodásakor a fővárosban tartott érdekes irodalmi felolvasásnak egyike, melyet lefordítás végett nekünk volt szives átengedni. Szerk.

tudni róluk, mint azt, hogy szenvedtek, szerettek, ábrándoztak; hogy mindezt elmondták költeményekben, melyekben szomorú életük nyomait kell keresni. Olyanok ők mint az erdő sűrűjében elrejtőzött eszaló, mint a sűrű tömeg közé tévedt ábrándozó: dalolnak ők, csak azért mert hivatásuk az, vagy pedig azért, hogy oly szívetek bájöljanak el, kik hallgatják éneküket. Azok kik hallották soha se feledik őket; de mi történt magával a költővel? Hol van? A valódi bardoknak nincsen történetük. Ilyen volt Brizeux. Husz évvel ezelőt még írt. A kritika dicsérelőleg beszélt műveiről; az akadémia kétszer megkoszorúzta. Ő is hírnévre tett szert azon időben és az életirók még se beszélnek róla, csak születési idejét, betegségét, természetét és halálát napját említik. Némelyek munkái névjegyzékét esatolják hozzá, s ennyi az egész.

Két barátja, madame Desbordes Valmore és Pauline Duchambge, leveleiből kell megkísérletünk, hogy a költő eredeti alakjával megismerkedjünk, és dalaiából Brizeux lelkében, szívében lesz alkalmunk olvasni.

Brizeux Arzanno nevű mezővárosban született. Lorient mellett, családjá nem tartozott az előkelő osztályhoz. Tanulmányait egy lelkész felügyelete alatt végezte, kiről egy helyen említést téve így szól:

„Egyszerű arzannói plebánus, érdemdes pap, kit mint olyat tiszteltem és mint tanáromat szerettem!”

A költő lelke kétségkívül könnyen elragadtatta magát minden által a mi szép.

Szereti kopár Bretagne-át melyet oly gyönyörűen jellemez következő soraiában.

„Oh tölgyekkel borított sziklás föld!”

Még gyermek volt és máris szeretett, — ne nevéssenek rája — mert e szerelem csak halálával szűnt meg, — a szép barna haju, kék szemű Marit szerette.

Mari egy fiatal parasztleány volt, ki minden vasárnap a városba jött isteni-tiszteletra s a nappalnak többi részét együtt töltö el tizen-

két éves kedvesével a Kerlo hídjánál, zöldelő vízparttól a színes habok nézésébe elmerülve vagy pajzánkodva szedegetvén a redves sziklikon a kedves arany virágokat.

Ezen Mari nagy helyet foglal el a Brizeux szívében, legesimább idylljeit, legnagyobb közvetlenséggel irt elégiáit ez sugalmazta.

Sokkal szebbnek, sokkal nagyobbak találja őt a váltó lúz után, mely gyötörte . . . sokkal szebbnek, oh de elfeledte őt, mikor szünetidőre hazajött a kollegiumból, a hol nem tudom melyik éjszaki városban tanult. Igen, sokkal szebb lett Mari mint azelőtt és — férje oldalán. Nőül ment egy falujabeli becsületes parasztleányhoz és míg a költő egész életerejét utazásokban s szenvedélyek kiélgetésében pazarolta el, ő boldog és meglegegetett volt alacsony származású férjével, tán még most is el, sohasem gondolva, hogy hűsnője lett egy könnynek.

E könyv első nyomtatott munkája Brizeux-nek, idyllek és elégiák gyűjteménye, melyeket ő daloknak nevez s legtöbbször tárgyát képezi.

E költemények a legártatlanabb, legtisztább érzelmek kinyomatai. Ebredő hajnal! Oly könny milyen sok kéne fiatal leányainknak. Hajh! ha Mari tudna olvasni, hogy meg volna lepve, ha látná, hogy mily ragyogó színekkel van lefestve, hogy mosolyogva ha ismét kis leánynak látná magát a költő társaságában ülve az Ellé vagy a Seorf partjain: „Mosolyogva látatva lábait a patak ezüstös hullámiba.” Nem volna meghatva, ha látná mily élénk emlékébe maradt arca e szerelmes szívében, kire ő már alig emlékszik, mily élénk még nála azon helyek iránti vonzalom, melyeken együtt-futkostak, mennyire emlékszik a legesekélyebb dologra és hogyan írja le?

„Öröm volt látni, a kék, tiszta víz alatt, az ezer apró hálacsát, melyek gyenge rezgéshez hozták a patak vizét. Megszámlálhatlan mennyiségű fényes aranyosszárnyú rovart, melyek a patak fölött repkedtek; éjjeli lepkek,

apró legyek, fűrg szitakötők, melyek sietve bujtak el a káka tövében, a repkedő feeskék elől. Egyik legyecke Mari kezére ül, alakja oly sajátzerű, hogy azon szándékkal futok oda, miszerint megölöm. De fiatal parasztleányom már szárnyát fogta meg a fénylő légynek és látta, hogy a szegényke még mozog ujjai között: „Hiszen nines egebe mint élete!” mondá. „Oh miért megölni?” és gömbölyű kis szájával gyengéden reá fu a gyenge kis állatra, mely egyszerre kibontja két ragyogó szárnyát, elröpül és dicsérvé Istent eltűnik a kék azurban. E nap óta sok idő telt el, fájdalom! sok év. — Akkor tizenötödik évembe léptem, de a napok és évek elmúltak anélkül, hogy képesek lettek volna e gyermekkori emléket megsemmisíteni. És más idők fognak jönni és újabb szerelmeim lesznek, de ifjúkori, legszebb szerelmem, mely szívem mélyében mindig a legélelkebb lesz, ifjúkori szerelmem mindig újra fog virágozni!”

Nem elragadó egyszerűséggel van ez írva? Minden szavából az ifjuság ártatlansága tűnik ki. Irálya oly szép, oly szabályos, nagyon emlékeztet Andre Cheniere. Tökéletes itt minden, gondolat, értelem, az egésznek hatása.

Másik „Marie” nevű művében, azon rész mely a „Szünetidő” ezimet viseli, nagyon hasonlít egy régi képhez a németalföldi iskolából, mely elkopott fa-keretében élénken emlékeztet atyai tázhelyünk régenmult örömeire. A költő többek között ezeket mondja: „Ha a tűz elevenen lobog s senki sines már távol a családtagok közül, a ház élénkület kezd, minden házagon keresztül világosság látszik, az asztalon több teríték foglal helyet, erőteljes gyermekek ülnek körülötte. Ezerféle vig tárgyról foly a beszéd, közbe, közbe nevetéstől megszakítva, gyakran pedig egy semmiért könyzapor hull. De később, ha a ködös deczemberi este-közbe közeledünk, akkor a legtágasabb szobában kör képződik. Ilyenkor édes a kandalló mellett álmodozni, a tűz közelébe hozzák a nagy

sukra nem elég holmi gyöngé orvosság, holott még most igen könnyen lefricskázhatók magunkról ez élősdieket.

Üdvös lesz, ha megfontolják a dolgot azok is, akik eddig kokettiroztak e jeles nációval.

A debreczeni zsinat.

A reformátusok országos zsinata Debreczenben a múlt kedden november 1-én, megnyitott. Országos érdeket kölesönöz annak nyitka, mint fontossága. Mert bár tartattak hazánkban már mindjárt a reformatio századában is több ugynevezett zsinatok; de a hazai reformátusoknak első sajátképi országos zsinata csak az ezeltől 90 évvel (1791. szept. 14—okt. 12.) megtartott budai zsinat volt; azóta pedig azok ily törvényhozó országos egyházi gyűlésre egybe nem jöttek. Sőt még a budai zsinaton is még a magyarországi ref. négy egyházkerület képviselői voltak jelen; míg ellenben a mostani debreczeni zsinaton az erdélyi ref. egyház is, mint alkotó elem, képviselve van.

Debreczen már sokszor volt nagy eseménynek színhelye: de nem ok nélkül számíthatja történelmének nagyobb napjai közé a napot is, melyen ezen zsinatot falai között üdvözölheti.

Több mint három évszázaddal ezelőtt (1567. február 24—26.) a nagyevű Mélius Péter elnökle alatt ugyancsak Debreczen látta falai között azon zsinatot, mely ha tagjainak számánál fogva országosnak nem mondható is, de országos fontosságúvá lön az által, hogy a hazai ref. egyház önállóságát véglegesen megállapította. S most ismét Debreczen neve lesz összekötve e zsinat történeti emlékével, mely a hazai ref. egyház eseményeinek sorából az idők folyamában bizonyosan messzire kimagaslani fog.

Ad pedig e zsinatnak ily ritka fontosságát a rá néző hivatás kiváló fontossága; egyrészt a magyarországi és erdélyi ref. egyházak törvényes egyesítésének eszközlése, másrészt pedig az egyház alkotmányának elkészítése.

Alkotmánya a hazai ref. egyháznak volt ugyan eddigéig is; de azon idáig a hány egyházkerület volt, annyi különböző kéz simított és egyengetett. A szellem egysége nem hiányzott; de igenis a kormányzatnak és közgazgatásnak azon egysége, mely nagy esélők kivételére már csak az alkotó részek munkásságának összhangzatossága és egy irányban vezethetése tekintetéből is kétségkívül nélkülözhetetlen. Most ezen alkotmányozó zsinat hivatva van a magyarországi és erdélyi ref. egyházak uniólása mellett az egyháznak egységes és egyöntetű kormányzati és közgazgatási szervezetét is megállapítani.

E munkában fáradozott már a budai zsinat is; de ezeltől nem ért. Kedvezőtlen auspiciumok között gyűlt össze s a vizsály magvát hagyván hátra maga után, kánonai a legfelsőbb megerősítést nem voltak szerencsések meg-

nyerni. S így történt, hogy aztán az egyes egyházkerületek saját autonomius joguknál fogva rendszabályokkal pótolták a zsinati törvények hiányát s a közszellem által vezetettve, a budai zsinat alkotásainak egy némely részét a maguk körében házilag foganatosították is. De ez mind nem volt elég. A régi kánonok pedig elavult alakjuknál fogva már alig levén többé használhatók, csakugyan méltán tűzhetette ki a hazai ref. egyház tovább nem odázható feladatául az alkotmányozás munkáját.

Ezen feladat szerencsés megoldására nézve az idő jelei most kedvezőbbek, mint kilenczven évvel ezelőtt. Maga a felség is kész szívvel megadta a zsinattartási engedélyt; sőt nemes előzékenységgel mellőzte ezen zsinatra a királyi biztós kiküldését is, a mire pedig joga volt és a mely joggal a korona még a budai zsinat alkalmával élt. Ebben a körülményben magában méltán látjuk zálogát annak, hogy a zsinat alkotásai, a mennyiben az állam törvényeivel és szem elől nem tévesztendő érdekeivel ellenkezni nem fognak, a legfelsőbb szentesítést bizonyosan megnyerni fogják.

Azt hisszük a zsinat tagjain sem fog mulni a kedvező eredmény biztosítása. Igaz, hogy egynemely kedvezőtlen hang vegyült a zsinati előmunkálatok harmonijába s egyesesen az egyház tekintélyei részéről; az sem lehetetlen, hogy fejlődhetik ki a zsinaton párt mely épen azért mivel egyszerre sokat vagy mindent akar, könnyen az elérhető eredményt is kockáztatni fogja; de bizunk a czél nagy fontosságában, és szentségében, mely a hevesebb kedélyeknek is mérsékletet fog parancsolni, és bizunk az elnökség bölcs tapintatában, mely a tárgyalásokat a kívánt czél elééréseinek partjára vezetendi. Mi buzgón óhajtjuk, hogy a zsinat az alkotmányozás nehéz munkáját sikerrel bevégezhesse, mert az államnak is nagyobb előnyére szolgál, ha egy ily tekintélyes testület, mint a minő hazánkban a közel két millióra tehető reformatusság, nagy és nemes czéljainak megfelelő szervezettel bír. És azon reményben, hogy a zsinat ezen czélját elérjék, üdvözöljük, melegen üdvözöljük Debreczent és benne a ref. zsinatot!

A lenmag tulajdonai s megválasztása.

A lenfajok megemlítése után lássuk a jó vetőmag tulajdonait és megválasztását. Egyik legnagyobb fontosságu tény, hogy a vetéshez jó, megfelelő lenmagot használjunk. Legajánlandóbb termelésre a közönséges kékvirágú záró len a mi viszonyaink között. A legjobb vetőmagot a keleti (balti) tengerpart vidéken termelik az orosz és porosz tartományokban, rigai, permani, memeli, köingsbergi stb. elnevezés alatt, mely tonnában jön kereskedésbe.

Egy tonnában körülbelül 110 liter

nyomoruság" Poprádija, s a mi legfőbb, ért a receptéhez, mit találjon a publikum elé. — Azért írja róla a kritika, hogy az ő drámái olyanok, mint bizonyos nemzeti ételek, melyeket csak autochton gyomor bír megemészteni. Olyan mint a piemontaiak kedves étele, van abban sajt, vaj, makkaroni, olaj, datolya, különféle fűszerek. A „Czifra nyomoruság"ban is így fő, így ropog egymás mellett bohózat, tréfás, válogatott és nem válogatott élez, komoly és hőbortos. Hanem azért a darabban minden van, csak a czifra nyomoruság photographiája nincs meg, kivéve az első felvonást. Egy szerelmi történet.

Sodró Antal irodatiszt házában foglalnak. S épen azon a napon, mikor születése évfordulóját ünnepli a hivatalnok. A sok barát után hazajő Eszter (a hősnő) rokona, a ki nevelő, szép leány. Egy Poprádi Andre nevű „svihák", egy pimasz gazember, piszkos vállalatok tervezője, uszorás, szemét veti Eszterre. Ő foglaltatott Sodrónál. Nőül akarja venni s kényszeríteni az apát, hogy érdekében emeljen szót Eszternél, kinek szomorú története itt kezdődik. De szereti Esztert még Bálnai számtanácsos ur is, az pedig egy esinos nagyuri alakról, Tarczali Jenőről álmodozik. Eszter kikoszorúzza Poprádit s kezét uyujtja Bálnainak, ki iránt halálal viseltetik, de nem szerelemmel, mert neje családját a nyomorból kisegítette, míg maga adósságokba keveredett; Bálnai ellen is csődöt kérnek. A svihák Poprádi, ki cselet szó Eszter ellen, előtérbe helyezi Tarczalit, ki gazdag ember, dandy, s ki Eszterre rá se nézett, míg zongoratanicón volt, mióta azonban Bálnainé lett, beleszeret, s a megszorult Bálnait kölesönnel kínálja meg. — itt látnia kell Eszternek, hogy férjének „muszaj" elfogadni a kölesönt attól, kit ő szeret s a ki neki udvarol. Eszter férjének huga Bella, szintén rajong Tarczaliért s egy jelenet után (Eszter felveszi a Tarczali által elejtett rózsát és szerelemittasan csókolja), hogy Eszter nyugalmát biztosítsa, rábírja Tarczalt, hogy elu-

van. Ujabb időben a tiroli lenmagot is többen dicsérik. Jó magnak fris szaga van, rosznak dohos. A jó mag inkább kicsi, telt, hosszukás, hegye kissé görbült és zöldes színű; színe világos, barna, fényes zsiros tapintatu, sikamlós és sulyos. A jó mag ize édes és megrágyva fehéres színű, a rossznál e tulajdonságok közül több hiányzik s különösen fénye nincs, mely az erő hiányára mutat, színe is vagy sötét vagy sápadt.

A jó mag vízben alásülyed, izzó szén vagy vaslemezre dobva pattogva elugrik, a rosz pedig oda ég. Azonban legbiztosabb meggyőződést a csiráztatás ad, melyet egyszerűen úgy eszközölünk, hogy nedves posztó, vagy itató papír, vagy nedves földbe teszünk 50—100 magot s ha hamar kezd csirázni a mag jó, ellenben gyenge vagy rosz.

Jó vetőmagtól még azt is megkivánhatjuk, hogy gyommagvaktól tiszta legyen s ép azért azt vetés előtt jól meg kell rostálni s azután egy szőrös szöveten meg is futtathatjuk, melyen a gyommagvak részben függve maradnak.

Tanácsos vetésre 3—4 éves magot használni, mert ezen idő alatt a gyenge lenmag meg a gyommagvak közül is igen sok elveszti csiraképességét, azonban egy éves is használható kivételesen.

Mint minden más magnál, úgy a lennél is a magvátoztatás fontos, mivel a len is könnyen elfajul, azért tehát tanácsos időnkint 5—6 évben roszabb talaj és zordonabb vidékről szerezni vetőmagot. A rigai lenmag első évben jobb magot ad itt, mint volt az eredeti, az első termést rózsamagnak is hívják, ez azonban évről-évre silányodik, elfajul s ezért jó azt ujítani illetve új eredetivel pótolni.

Ezek után önkényt merül fel azon kérdés: menyi magot kell tehát vetni?

A vetendő mag mennyisége egyrészt a talaj és a mag minőségétől függ. Erőteljes földbe sűrűbben vethetünk, mint soványba, gyenge magból mindig többet mint jóból.

Ha csak magot akarunk nyerni, ritkábban kell vetni, hogy minden szál jól kifejlődhessék, szétághassék s magja a napon megérhessen. Csupán magnyerésre holdankint (1600 négyszög öl)

tazzék. Ez azonban csakhamar visszatér s abba a fürdőbe megy, hol Bálnai nejevel és hugával időz. Itt a fürdővendégek szószátyárkodásai felkeltik a férj gyanuját s kérdőre vonja Tarczalit egy párbaj miatt, melyet egykor vívott Eszterrel. Ez elárulja magát, amivel a gyanut erősíti, Eszter (ki szerelmese vállalin nyugtatta fejét) rianázkodik, hagyja el a fürdőt. Tarczali légyottot kér, ide először Bella érkezik meg, ki mentegőzni akar, mert sejtí, hogy az ő szerelmét mások megvallották Tarczalinak. Eszter is jön, Bella a függöny mellé vonul s kiballgatja Tarczalit, ki szökést ajánl. Bálnai követi nejét, ki egy szobába vonul, de esipkekendőjét egy támlányon felejtí; ezt meglátja Bálnai, kikel, de előlép Bella s magának vallja a kendőt, és a szende teremtés elárulja magát s Bálnai gyanuját bizonyossá teszi, a miért is ez követeli nejét Tarczaltól, a esábitótól. — Eszter bejön, bevallja bűnét. Azután Bálnai, ki nagyon szereti nejét, hogy biztosítsa boldogságát, irást adat a gyáva Tarczaltól, ha ez nőül veszi Esztert — az ő elválása után. El is válnak törvényesen, de Eszter megbánja tettét, megszereti volt férjét s megutálja Tarczalit, kit, midőn szavát jön beváltani el is utasít. Ezen megindul Bálnai s visszafogadja Esztert... Bella is férjhez megy egy „jó" fiúhoz: Mádi Simihez.

Ez a dráma, melynek tárgya semmiesetre sem czifra nyomoruság. Jó bohózat, karrikaturák egész seregével. A közönség felsége sen mulathat rajta. Van benne a hőskön kívül egy Romeóról álmodozó 50 éves kisasszony, egy tiszteletbeli fogalmazó segéd Herr Müller, kit a lányok „csak úgy szeretnek, nem pedig amugy", egy durva, vastag alak Balint bácsi napidíjas öt leányával (kettő iker) és egy szakácsné; mindolyan „szemenszedett" kikkel fölségesen lehet elérni a hatást. A nemzeti színház közönsége nagyszerűen mulatott, a rimaszombati kedves publikum is olesón juthat hozzá.

A halottak napjának kegyeletes ünnepé-

100—110 liter elégséges. Ellenkezőleg, ha sok és értékes rostot akarunk nyerni a mag mellőzésével: akkor sűrűn kell vetni, holdanként 130—140 liter. Sűrű egyenletes vetésnél a szálak támogatják egymást, s nem engedik az elágazást, ilyen vetésnél, ha a talaj elég erővel bír, a szálak magasra nőnek s finomak maradnak. A hosszú és finom száru len a legértékesebb rostot adja.

Igen gyakran előfordul, hogy a lent rost és magnyerés czéljából vetjük, ezen esethez 110—120 liter vetőmag elegendő. Minthogy ez utóbbi nem mindig sikerül, czélszerű ha egy kis tért magnyerés végett ritkán vetünk be s a nagyobb részt az erék s rost nyerésre használjuk.

Az okszerű lentermelésnél a vetés ideje és módja is figyelmet igényel. A talaj megmunkálását, illetve annak a len alá való elkészítését fennőbb már láttuk. A vetés ideje szelidebb égélj alatt, hol késői fagyaktól nem lehet tartani, különböző, sok helyen már martius végén, april kezdetén vetik. Némely vidéken az év századik napján szeretik vetni. A hidegebb vidékeken be kell várunk a tavaszi későfagyak elmúltát, mely május 12—24. tart, azaz a három fagyos-szent napját. Ezen idő késő ugyan, de ha figyelembe vesszük, hogy a len, ha a tenyésztéséhez megkivántató kellekek mint: jó föld, gyakori esendes eső és bő harmatképződés, mely hegyes erdős vidéken nem hiányzik; — akkor 3½ hónap alatt tökéletesen kifejlődik. Tapasztalásból állítom, miszerint aprilisi vetésnek közepeszerű májusi fagy nem ártott semmit s így tehát oly vidéken, hol a késői fagyot az erdő kigőzölgése mérsékli, aprilisben is vethetünk lent.

Azért kell inkább sietnünk a vetéssel, hogy az ősszel előkészített talajból a téli nedvesség ne párologjon el, mert ha igen meleg napok jönnek, a zsenge len nagyon sokat szenved a forróságtól s nem fejlődik ki tökéletesen.

Ha valaki nagy kiterjedésben mivelne lent, helyesen eszelepszik, ha több darabra osztja földjét s a vetést párnapos időközben eszközli, mert ezáltal a lennél előforduló munkákat egymásután könnyebben végezheti, mintha egyszerre kellene azt tenni.

A vetést sem nagy szárazságban, sem nagy nedvességben nem tanácsos

lye az írók és művészek társulatának nemes tevével állott kapcsolatban. Az elhagyott sirokon világot gyújtott s koszorút tétetett. Meg koszorúztatta a jó öreg Vasvári által Czákó, Obernyik, Zilahy, Bernáth, Pákh, Remellay, Bajza, Garay, Kiskaludj Károly írók, Réthy, Szentpétery, Eperjessy, Bartha, Megyeri, Hetényi Laura színművészek sirjait, csak Sárossy Gyula maradt el a listáról. Tóth Ede hantjaira özvegye is küldött virágokat. A testvérem ifjusága most is leröyta a kegyelet adóját Forinyák Géza, hg. Woronyeczky, a vértanúk sirjánál. Batthány mauzoleumánál, hol Deák Ferencz hamvai nyugosznak ideiglenesen, Toldy Ferencz, Vörösmarty sirhalmainál. Virág Benedék nyughelyét a szabadkai ifjuság vette körül. A munkások és kath. legényegylet se maradtak tétlenül. Lefkovits Lajos barátunk sirja se maradt megkönyezetlenül.

Mig az egyetem kedves halottainak emléket így ünnepelte meg, egy, nem a hála, nem a kegyelet által emelt szobrot akar elmozdítani helyéről, egy nevet akar kitörölni a főváros emlékéből, egy hóher nevet, melyet a gyűlölet, az átok kísér. „Le a Henczi szoborral" ha azt akarják, hogy fátvölt vessünk a multra. A képviselőház meg fogja-e tenni kötelességét, sokáig fog-e késmi hibáját kijavítani, melyet ezután bűnnek kell neveznünk? A kötelességerzett magaslatára emelkedett ifjuság most a honatyák lelkiismeretét és önértetét teszi próbára.

Somoskeőy ismét hallat magáról. A Landauer czégnél m. hó 21-én elkövetett rablás gyanuja alatt áll, persze galádul reá fogottnak mondja a vádat s elesavarja a vizsgálo bíró fejét, nagy garral emlegeti, hogy ő lesz a magánrendőrség feje. A kapitány ellen indítandó becsületsértést perrel is fenyegetőzik... Elvállik, mi lesz a dolog vége.

Neocolonus.

diófa asztalt, leülnek, mindenki előveszi könyvét, irkáját — nagy csend áll be, nem hallani egyebet csak a toll karezolását, a megforduló lapok zaját, a tűz pattogását és a zord tél közepén hisszük magunkat.

Miután Brizeux iskoláit elvégezte, visszatért Bretagneba, a hol a természetet és régi költőket tanulmányozta. Teleszvitva magát az iskola költészetével, melyet ő képvisel korunkban legtisztábban. Végre Párisba tért vissza, ott Barbierval kötött barátságot és egy ideig a romantikus iskola hive volt, melynek vezérférfiai szívesen fogadták, sőt ki is tüntették mint egyik hívéket. De Brizeux lelke mélyében classicus volt, classicus a szó szoros értelmében.

Thiophile Gauthier ezeket mondja róla: „Brizeux összes költeményei roppant gonddal, gyöngédséggel vannak teremtve. Észrevenni rajtok, hogy a költő minden verset, minden szótágot mérlegre vetett, aggóvva minden rimen, minden alliteráción, gondolata legesekélyebb árnyalatán, mind olyan dolgok ezek, melyekkel nem mindenki törődik.

(Vége köv.)

Fővárosi levél.

Budapest. nov. 4.

(„Czifra nyomoruság." — A halottak napja. — „Le a Henczi-szoborral." — Ismét Somoskeőy.)

A nyomoruság viskóban lakik, a „czifra" nyomoruság már szobában is helyet talál. S hősei — az élet bizonyítja — hogy a hivatalnokok soraiból kerülnek ki. A hivatalnokok czifra nyomorusága kísért manapság fővárosban ugy, mint a provinczián. A hivatalvilágot akarta Csiky színművében ismertetni, habár nem azok nyomora körül forog drámája.

Csiky nagy mester. Érti a gazemberek szalon-nyelvét (példa rá a „Proletárok"), tudja undorítóvá tenni a Záhonyi Benzéket, neveltségessé az olyan karaktert, minő a „Czifra

eszközölni. Ügyelni kell arra, hogy a vetés lehető egyenletesen törtéjék, mire legalkalmasabb a szélesedés idő; gyakorlott vetőre kell bízni a vetést.

Vetőgépek is használhatók a vetésnél, különösen a szórva vető.

Gömör-Kishont t. e. megye alispánja a consum-adó kivetés ellen

felfolyamodó megyebeli egyes községek felfolyamodásainak, az államkincstár részéről Pongrácz Gyula és Hedry Nándor pénzügyi biztosok közbenjöttével megtartandó tárgyalására a kivett adó összeg illetékes megállapítására határidőül következő napokat tűzte ki, s következő sorrendben tárgyalja:

November 9-én: Lubejnyik, Vizesrét, Chisnyó, Ispánmező, Ratkó-Lehota, Ratkó, Kövi, Rákos, Jolsva.

November 10-én: Ratkó-Zlichava, Szirk, Filler, Krokava, Poprózs, Ploszko, Turcsok, Murány, Murány-Lehota, Murány-Hoszszurét.

November 11-én: Nagyrőcze, Závadka, Samjác, Pohorella, Polomka, Helpa.

November 12-én: Rimaszombat, Dobsina, Rozsnyó.

November 15-én: Balogfala, Serke, Simonyi, Felső-Balog, Meleghegy, Rimaszécs, Várgede, Ajnáskó, Dobóca.

November 16-án: Sajópüspöki, Ráhnót, Alsó- és Felső-Bátka, Jánosi, Feled, Osgyán, Susány, Nagy-Szaha, Pongyelok, Szeleze.

November 17-én: Tamásfala, Tiszolez, Klenőcz, Nyustya, Fűrész, Haesava, Rimabréz, Varbócz, Ráho.

November 18-án: Forgácsfala, Gyubákó, Kokova, Szkáros, Harkács, Sankfala, Putnok, Tornallya.

November 19-én: Bánréve, Felső-Raás, Sajó-Gömör, Deresk, Lieze, Csetnek, Genes, Pelsűcz.

November 21-én: Nagy-Szlabos, Fekete-Lehota, Oehlina, Rochfala, Nagy- és Kis-Veszverés, Runya, Naprágy, Szuhafő községek felfolyamodásait.

Nem lesz talán érdektelen közölni, hogy a fentnevezett községekre mennyi adótömeg lett kivetés (ezukor, kávé és sörfogyasztás) consum-adó ezimén: Lubenyik 141 frt 91¹/₂ kr. Vizesrét 14 frt 28 kr. Chisnyó 10 frt 06 kr. Ispánmező 7 frt 25 kr. Ratkó-Lehota 3 frt 67 kr. Ratkó 41¹/₂ frt 68 kr. Kövi 154 frt 06 kr. Rákos 6 frt 49 kr. Jolsva 1183 frt 50 kr. Ratkó-Zlichava 53 kr. Szirk 12 frt 75 kr. Krokava 1 frt 05 kr. Filler 1 frt 27¹/₂ kr. Poprózs 53 kr. Ploszko 2 frt 28 kr. Turcsok 2 frt 52 kr. Murány 86 frt 97 kr. Murány-Lehota 8 frt 25¹/₂ kr. Murány-Hoszszurét 16 frt 41 kr. Nagyrőcze 622 frt 38 kr. Samjác 256 frt 92 kr. Závadka 11 frt 46 kr. Helpa 22 frt 71 kr. Pohorella 56 frt 04 kr. Polomka 50 frt 3¹/₂ kr. Rimaszombat 3214 frt. 71¹/₂ kr. Dobsina 956 frt 56 kr. Rozsnyó 1919 frt 18¹/₂ kr. Balogfala 11 frt 77 kr. Serke 14 frt 31 kr. Simonyi 16 frt 83 kr. Felső-Balog 27 frt 97¹/₂ kr. Meleghegy 14 frt 37¹/₂ kr. Rimaszécs 214 frt 17 kr. Várgede 59 frt 66 kr. Ajnáskó 31 frt 32 kr. Dobóca 11 frt 83¹/₂ kr. Sajópüspöki 10 frt 36 kr. Radnót 6 frt 30 kr. Alsó-Bátka 22 frt 12¹/₂ kr. Felső-Bátka 2 frt 85¹/₂ kr. Feled 49 frt 35 kr. Jánosi 53 frt 52¹/₂ kr. Osgyán 61 frt 63¹/₂ kr. Susány 9 frt 67¹/₂ kr. Nagy-Szaha 10 frt 55¹/₂ kr. Szeleze 4 frt 71 kr. Pongyelok 16 frt 44 kr. Tamásfala 15 frt 24 kr. Tiszolez 58 frt. Klenőcz 147 frt 37¹/₂ kr. Nyustya 143 frt 91 kr. Fűrész 7 frt 72¹/₂ kr. Haesava 3 frt 82¹/₂ kr. Rimabréz 36 frt 27 kr. Varbócz 10 frt 35 kr. Ráho 12 frt 34¹/₂ kr. Forgácsfala 27 frt 7¹/₂ kr. Gyubákó 15 frt 75 kr. Kokova 202 frt 52¹/₂ kr. Szkáros 27 frt 65 kr. Harkács 28 frt 06 kr. Sankfala 8 frt 55 kr. Putnok 973 frt 38¹/₂ kr. Tornallya 894 frt 28¹/₂ kr. Bánréve 67 frt 89¹/₂ kr. Felső-Raás 1 frt 17 kr. Sajó-Gömör 47 frt 15¹/₂ kr. Deresk 1 frt 69 kr. Lieze 11 frt 01 kr. Csetnek 256 frt 62 kr. Genes 11 frt 16¹/₂ kr. Pelsűcz 219 frt 01 kr. Nagyszlabos 66 frt 15 kr. Fekete-Lehota 3 frt 90 kr. Oehlina 39 frt 57 kr. Rochfala 11 frt 06. Runya 13 frt 19¹/₂ kr. Naprágy 7 frt 17 kr. Szuhafő 7 frt 42¹/₂ kr. Nagy és Kisveszverés 9 frt 90 kr.

Pro domo.

(Két közlemény.)

Nagyon gyérek szellemi mozgalmaink. Nehezen tudunk a tevékenység csak azon fokára is eljutni, mely egy kisszerű változatosságot volna hivatva előidézni társadalmi hény életünkben. Évszakok jönnek-mennek, mi egyformán viseljük magunkat, a nyári saison ép oly sivár, kietlen napokkal mulik el, mint a minő lusta közönyösségekbe visz át a téli évad. Hallgatunk, pihenünk. Minek is volna — mondja a különcz — megzavarni a rendes nyugalmat, izgatottá tenni a csendes organumot s hevesebbé a vérkeringést? A ki

élvezni, változatosságokban gyönyörködni akar, keresse fel a mulatságos és érdekfeszítő fővárosokat, törekedjék feledést, szórakozást keresni ott, a hol épp oly fokban gyilkolhatja meg idejét, mint önmagát, menjen, ha tesszik — Monakóba.

Hogy ilyen tanácsot osztogató uri egyén is akad közöttünk, a ki szórakozást és feledést szemérmetlen orgiákban keresett valaha, s mert gazdag és szerenesés volt, most pedig kitalált a társadalom ellen — nem esodálkunk, nem is akarunk hóbortjaira hallgatni, de ha az idegen szemüvegén vizsgáljuk a ki nem magyarázható téltenség és közönyösség okozta dermedt társadalmi állapotokat, majdnem valószínűnek tartjuk, hogy legtöbbször arra a rajzolt rouéra hallgatunk, ki nem ismer más élvezetet a drága pénzen megvásároltnál. Mert hogy nálunk az olesó nem járja, azt sajnos tapasztaljuk, mintha csak utálok az olesó diesősséget. . . . Ha művész hozatunk s magasabb élvel kínáljuk meg a közönséget, nem tiltakozik ellene. „üdvözlőgy“et kiabál eléje még mikor Budapest van, s mikor megérkezik, hallatlan tompultságot mutat a „nagy többség“, mert sokalja a két forintot. Ha pedig egy jól maszkírozott esaló jön közénk s egy az enyészetnek rég átadott szemfényvesztőnek veszi fel nevét: sietünk „élvezni“ s ostoba hókuszpókuszokért kidobunk fejeként egy forintot. Nagy arány, jellemzi a kisvárosi publikum műzlesét.

Pedig nálunk igen sok az okos fő, s uton-utófélen hangoztatjuk, hogy nekünk komédia nem kell, — mert hiszen mi urak vagyunk, urnak dolga pedig nem komédia; mi magasabb szellemi szórakozásra vágyunk, a mi izlésünk feljettisége, hasznosat, gyönyörkötőt kíván. . . .

Mi kellene hát? Hangverseny — az nagyon közönséges már, hiszen az utolsó pugris Pannája is zongorázik. „Boccacio“ operettekat könyv nélkül tud, „Itáliában cserkesz hazában“ már a suszterinas is kóta szerint dalolja, muzsikálni meg minden gymnasista képes s a mellé dalolni is tud. Ez csak kis társaságban járja még, a hol Annuska meg Bélaeska klavirmester által kiképzett tehetségét szükségessé produkáltatni. A hangversenyt tehát elejtjük.

Rendezzünk felolvasási, szavalati estélyt! Nem kell! Elegendő felolvasásra méltó tárgy van az újságokban, ahhoz Gyurika és Herminke is ért, eleget olvasnak ök könnyű-néki helyett a papa meg a mama előtt. És aztán miről is tudnának ilyen kis városban írni? Szereltem — elesépt, házasság — az a praktikus életben állja meg helyét, nem a theoretikusok kába fejében. — takarékoság, nevelés, kiállítás témája, mind nem ér semmit a papiroson. Szavalni az önképzőkörben is tudnak, a kis normalista fiu is azt tanulja. Fialat ember manapság csak politikát tanulmányoz, nines kedve már a könyv nélküli tanuláshoz, korosabb egyének pedig nem illik a gesticulatio, nagyon gyerekessé válik. — Ezen is hamar tulesünk.

Rendezzünk tehát műkedvelői előadást, adjunk elő egy szindarabot! Nem lehet. A műkedvelői társaság nem azért van, hogy maga rontsa a drága pénzen szerzett ruhatárt, diszleteket, eleget ki kell kölesönözni a pesti ifju polgároknak, meg a színészeknek. Ninesenek is nálunk színészi tehetségek, — nines rendező, vagy inkább mind rendező akarna lenni. És aztán mit adjunk elő? Tragoediával meg nem birkozunk. — vigjátékhöz — ebben a pénzsűk, elválási, hamisítási időben nines kedély; népszimühöz csak paraszt ért, énekes nem akad, a jóhangnak mind férjhez mentek. — férjes nőnek pedig elromlik a torka. Operette csak színészeknek való a zene miatt. Volnának ugyan, kik szívesen eljátszanak akár a miloi Venus szerepét, de hát nem jó az ilyen közönséget illetlenségre tanítani. . . .

Igy okoskodnak, így beszélnek nálunk, azért nines itt se hangverseny, se felolvasás, se szini előadás. Atásitjuk a nyarat a nagybőjtöl s átalusszuk a sárga öszt a mogorva tüllel. Ha csak véletlenül erre nem vetődik egy komédiás csapat s meg nem áll egy költélanöz trupp — nem is tudnánk, hogy élünk, mozzunk. Nem lehet e füresa állapotokon segíteni?

Lehet, csak akarjuk!

Dilettans.

** nov. 3.

T. szerk. ur!

Laucsek Dániel, a már hirhedtté vált pap-kandidátus tehát még sem lehet Fűrészben pap!

Se többet, se kevesebbet nem jelent a magyarhoni ág. ev. egyház egyetem f. évi okt. havában Budapestten tartott gyűlésének azon határozata, mely szerint Laucsek Dániel ügye, melyet a fűrész egyház ott előhozott, a tiszai kerület belügye.

A tiszai kerület pedig f. é. aug. 17. 18-án Iglón tartott gyűlése a fűrész egyház folyamodványára így határozott: „Tekintetbe véve, hogy Laucsek Dániel az 1875. évi egyh. ker. gyűlés XVIII. számu, s ugyanazon évi egyetemes gyűlés (1875. évi) 10. cikkének

bar magáéva tett határozatával a tiszai egyházkerületben papi hivatal viselhetőségéről, mit arra teljesen alkalmatlan nyelven, végleg leltatott s így ezen kerületben lelkésznek érvényesen meg sem választható, a folyamodó egyház kérelmének hely nem adathatik. — Egyuttal felhivatik a kishonti esperességi elnökség, hogy a folyamodó egyházban hova előbb megjelenjen, azt a papválasztásnak — Laucsek Dánielnek a jelölt sorából való egyenes kizáráásával — három hónapnyi záros határidő alatti megejtésére utasítsa, mely záros határidőn belül ha az egyház papválasztási jogával élni elmulasztaná, superintendens ur ezennel megbizatik, hogy az üresedésben levő lelkészi állomásra az egyházmegeyi elnökséggel egyetértve a teljes lelkészi javadalom élvezetere jogosítandó administratort helyezzen be.“

Mi következik most a két fenti határozatból? az, hogy ha Laucsek ügye a tiszai kerület belügye, akkor a kerület természetesen következetes marad határozatával, és ha a fűrész egyház a záros idő leteltéig, a melytől már nines messze, szép autonomikus joggal élni nem fog, azaz szabadon nem választ, administratort kap. — Laucsek pedig, elmeget a dunáninneni kerületbe, hol az ő ügye ismét a dunáninneni kerület belügye lesz; a fűrész egyház pedig, mely egy forumhoz sem mehet többé, ügyével emlékezzék meg Pál apostol ama tanításáról a melyet vall: „Minden lélek a felső hatalmasságnak engedelmessédjék.“ fogadja el a jóakaratot és tisztelje a törvény jogát; önmagát, választási jogát tiszteli meg, ha szépszerivel enged a kerület legújabb határozatának.

Egyébiránt és ezt minden józan ember beismeri, nézetem az, hogy ha Fűrész nem lett volna Ráthóval egy völgyön, vagy még inkább Tiszolez szomszédságában — a honnan sejtjük, fujt és fujt felfelé és lefelé a szél, a jámbor nép az előtt már régen választott volna magának papot; maga Laucsek pedig látva a szomorú helyzetet, megsajnálta azt a szegény népet, mely érette csinál a felsőbb hatóságnak annyi kellemetlenséget s legbőlebben escelekszik, ha a jelöltségről lekötött volna, vagy lekötöz. Nem szegyenére, hanem büszkeségére válnék, mert megmenetén az ur nyáját és a hatóságot a további kellemetlenségektől, melynek elvégre is az a következménye lesz, hogy a pánszláv izgatokat el kell fogni.

Csak e két ut van, ha a fűrész egyház a kerület határozatának még sem fog engedni. De reméljük, hogy tovább ellenszegülni nem fog.

A „Národnie Novini“-ban közölt. Szontagh B. alsipánunkat, sőt a megyét mélyen sértő, valami ismeretlen gömőri pánszláv levelező a nihilisták gyarából kikerült tollából eredt levél ugy látszik, másban is rosz vért szül, a menyenyiben a „Rozsnyói Híradó“ okt. 30-án kelt számában is tollfegyvert forgatnak a gyalázatos, aljas rágalmak — és a Hurban — Akakoffok ellen. Méltán.

A rágalmakat nem lehet mellőzni s mi is felkerjük a törvényt, hogy a kérdéses ügyben intézkedjék. A szerkesztőség pedig hazafias dolgot és nagy szíveséget tenne a nagy közönségnek, ha a „Gömör-Kishont“-ban ezentul a gömör-kishonti pánszláv filloxerák irtására, illetve pánszlávirtó közleménynek befogadására külön rovatot nyitna. (Ugy hisszük, nem lesz erre szükség. Szerk.)

Lumen.

Hírek és vegyesek.

Nov. 5.

— **Halottak estéje.** szokott kegyelettel lett megülvé városunkban. Az időjárás ugyan esufül viselte magát, egész nap esett, a temető valóságos sártenger volt, mindamellett azonban nem riasztotta vissza a gyászolók tömegét. Sokan jöttek össze kedveseik sírhalmánál, koszorúkkal s egyéb tárgyakkal díszítve fel azokat. A helybeli r. kath. plébános maga végezte a szokásos szertartást, nagy kíséretet vezetve ki a temetőbe, imádkozni az elhunyt lelki üdvösségeért. Egy év alatt igen sok halottja lett az új sírkertnek.

— **A jolsvai kerületben f. hó 3-ára** kitűzött, Jankó Miklós elhunyt folytán szükségessé vált képviselőválasztáson a mérsékelt ellenzék jelöltje gömőri Szontagh Pál viszállépése folytán a kormányparti Hámos Lászlót, a rozsnyói járás szolgabíráját kiállították ki képviselővé.

— **Elöléptetés** Kálmán Frigyes városunk születtje, Kálmán Frigyes helybeli lakosnak fia — I. oszt. lovasszázados őrnagygyá lett előléptetve.

— **Budapestről** írják lapunk kiadójának: A „Gömör-Kishont“ . . . . . ujdonsági rovatában ráismertem az általam irt levél ama tudósítására, a mi szerenesetlen barátomra Mikó Lajosra vonatkozik. Fájdalom ez a megrendítő eset igaz de, két hiba esuzott a kis ujdonságba, Senka orvost Józsefnek hívják s a Mikó Lajos neje 8 hónapnál nem 8 héttel előbb halt meg, két gyönyörű gyermeket hagyva hátra, egy 7 éves leánykát, Szerényke a neve s egy 4 éves fiut — a neve Aladár.

Nem soká fog kellei várni rá, hogy szegény Lajos is ott fogja az örök álmot aludni, a hol a békitő sir elfőde az izgékony lelkü Miks porhüvelyét — — értem a budai vizivárosi köztemetőt, a zugligeti lovasut vonala mellett benöve bokrokkal, bozóttal, vadvirággal. Majd ha a gyászeset megtörténik, én is szentelek néhány sort emlékének. . . . . Előhalottól necrologot írni keserű szív fájdalom nélkül teljes lehetetlen.

— **Halalozás.** Zimermann Gottlieb, rimaszombati táviró m. hó 31-én szívvelhűdés következtében meghalt 56 éves korában. Halála előtt még távrt, később nagy gyengeség fogta el, ugy hogy helyettesről gondoskodott. A boldogult a szabadságharc alatt mint kapitány működött s egyike volt azoknak, kik a szorongatott hazá védelmére az osztrák hadseregből Lengyelországból hazaszöktek s hősiesszen küzdöttek az eszményért. Ez volt oka, hogy a katastropha után az osztrák armádiába sorozták, tiszt rangjától megfosztották s őrmesterré degradálták. Katonai élet beszámítva majdnem 40 évig működött az állam szolgálatában s teljes nyugdíjaztatásához csak egy éve volt hátra. Nő és nagy család siratja. Nyugodjék békében!

— **Felhívás.** Az országos nőipar-kiállításról a tárgyak visszaérkezvén, tisztelettel fölhivatnak mindazok, kik tárgyaikat el nem vitették, Raisz-Marikovszky Emma urnótól mint a nőegylet alelnökétől, mielőbb átvenni siessenek.

— **Erőművészek.** Mózes J. és Warta S. Erőművészeti és légtornászati társulata rendezett tegnapi előadást a „Három Rózsa“ nagyteremben. A műsorozat igen érdekes tárgyakból állt, mint a plakátokon olvastuk s ha a társulat a friss emlékekben élő Kiss Adolfféhoz hasonló: ugy tartós szereneségek fog örveudeni s hetekig itt időzhet, a mit emberbaráti szempontból kívánunk is. Egyébiránt a társulat egyik igazgatóját mint igen ügyes egyént már a multból ismerheti közönségünk.

— **Hogy teszük az embert urrá s feleséggé.** Társzerkesztőnk — aki melleleg mondvá, még eddig nem hajtotta fejét a házasság jármába — e héten már 4-dik ízben jutott azon szerenesés helyzetbe, melyben a fővárosból érkezett majd saját majd „ő nagyságának“ vagyis nejeének nevére szóló értékes csomagok drága tartalmával ismerkedhetett meg, — nemcsak, hanem még Monaszterly és Kuzmik utdoui udvari divatúru szállítók és Saxlehner András posztótárának divatos női és férfi szövet-minták halmazával jöhetett ismeretségbe. Kezdetben ártalmatlan fogásnak vette a dolgot, de az egyik szállító „mai napon vett levelére küldöm“ stb. nyilatkozata után (mivel megrendeléseket egyiknél se tett) bizonyosan valami izetlen tréfa tárgya lett, mely tréfa elkövetőjének nevét igen hamarosan lehetne átadni a nyilvánosságnak, ha ugyan ráérne holmi dologtalan személyek mihaszna kedvteléseivel törődni.

— **Haladunk.** A rimaszombati kereskedő világa egy új név került, a Schönfeld Józsefé, ki nagyszabásu ruhakereskedését a szerenesényi utca Dickmann-féle házban nyitotta meg. Csinos kiállítású üzlet, divatosnál divatosabb árukkal, teljes felszereléssel, aminek eddig, különösen a vidék nagy hiányát érezte. Mindenesetre szép jelenségnek tekintjük az új firmát, mely városunk a fajta kereskedelmének emelkedésére szolgál.

— **József főherczeg** villáját, melyet Fiumében vásárolt, még e hóban rendezik be, hogy a jövő hóban már a főherczegi család elfoglalhassa. Mint biztos forrásból tudjuk, a főherczeg elrendelte, hogy az egész berendezéshez szükséges iparcikkeket részben budapesti, részben fiumei, de kizárólag honi iparosoktól kell bevásárolni.

— **A kisasszony feleség.** Losonezról utazott R.-szombatba egy uri nő 6—7 éves leánykájával, aki az egyik ülőhelyen szép esenedskén szendergett. A nő fiatal, rózsás arczu, kisasszonyos kinézésű lévén, nem esoda, ha egy utitárs, ki Miskolcz felé szándékozott, udvarolgatott neki „nagysámmak“ „tisztelet kisasszonynak“ szólitgatta, mit az utógondolatok miatt nem utasított vissza. A felelő állomásnál várakozott a férj, kit megpillantva a felőbredt Irmácska — „anyukám ott vár már édes apa“ — naiv esacsogással fordult kisasszony mamája felé, ki azután felvilágosította az igényeket formáló utitársat.

— **Tolvajok!** Mult héttől este egy tolvajt fogott el Bródy gabnakereskedő épp azon perczben, mikor két hizott ludját elutalajdonítani akarta. — Kezdenek napi rendben lenni a tolvajlások, — egy jó firma még arra is vete-medett, hogy Andrassy fényképező szobájának oldalablakát feszítette le és vitte el.

— **Argus szemek.** Lapunk 39-ik számában említett „titkos kártyabarlang“-ról ismét szép hírt vettünk. A tulajdonosnál ugyanis három jómádár közreműködésével estétől másnap délutánig zárt ajtók mögött 150—200 frtjától tisztítottak illetve fosztottak meg egy szerenesetlen halandót, műnyelven balekot. Szabad kérdeznünk a városi t. pénztárnok urat: a rendőség rendszeren fel szokta venni havi fizetését?!

Nagy idők nagy emberek. Egy r. kath. plebánus egy újszülöttet nem akart a keresztények sorába felvenni csak azért, mert szülői a K'siednek Zoltán nevet akartak adni a keresztiségnél. A plebánus ur melyik korban képzeli magát?

— **Egy népgyűlés** megtartását tervezik városunk avatottabb köreiből, melynek célja volna a regüle megszűntetése vagy legalább szabályozása az által, hogy az eddig szokásban volt versenyzésnek akadály vetessék, ne-hogy egy ember kezébe kerüljön a regalitá, annak előnyére s a nagy közönség hátrányára. Mennyiben tartjuk ezt gyakorlatilag kivihetőnek: megfőjük mondani véleményünket.

Eredeti hirdetőment (nyomatottat) közlünk kommentár nélkül: „A Jolsvai Rendezet Tanács tartandó országos vásár november hó 21- és 22-ik napján Kelt Jolsván septem hó 14-én 1881 Markus rendőrkapitány.”

— **Rövid hírek:** A nihilisták megakarják akadályozni a csár megkoronázását. **A miskolci postakocsi** m. hó 30-án kirabolták; a kár 6000 frton felül van. — **Az országos nőparkiállítás** tiszta jövedelme meghaladja a 10,000 frtot. — **A siami herczeg** Bécsben van. — **Niemijovszky** (ki Thúránshyktól 20 frt utiköltséget kapott) cipész-mesterséget tanult Pesten, most már csakugyan „haza” készül. — **Izlandot** táviró-huzallal összeköttetésbe akarják hozni Skóciával; a költséget 250000 font sterling lesz. **A debreczeni zsinat** körülbelül 1 1/2 hónapig eltart. — **A rimaszombati nők** gyűlést akarnak tartani a magyar divat behozatala végett. **Rimaszombatban** agglégények társulata van alakulóban.

Közgazdaság. A cifra tulokdisz.

Hogyha egy újságot olvasni szokott hantvai földművelő, aki nemcsak magának és meggyéje, hanem az ország messze vidékei számára is neveli a szép és hírneves ökröt; esetleg a „Gömör-Kishont” azon számát, melyben jelen közleményem megjelenik kézhez kapja, a ezimet elolvasta; ugyancsak megcsóválja a fejét s elgondolkozik magában, hogy hát piros gácsi szőrből, — harasz, kötött mekkora esembők is lehetnek azok, s hogy kötik a tulok szarvainak hegyére? melyekről, a ezim után következtetve, — ő majd alább olvasni fog.

Nem hagyom sokáig bizonytalanságban töprekedni, minthogy itt nem olyan piros esembőkről leszen szó, a milyenekkel a jól megtermett ezimester ökrök szarvabegyét fel-eziczomázza az ostoros kis bojtár: miután a ezifra tulokdisz nevet egy alföldi növény viseli, s ezt épen Gömör- és Kishontmegyében megismertetem kétszeres ok készlet.

Előre boesátom erre indító okaimat is röviden.

Van nekem egy gyermekkori jó barátom, ő is, — mint jó magam, — igen szereti a természetet, melyről egy tekintélyes német író, mikor haldoklott mondta volt: „die Natur is ja gar so schön“, és így nem is esoda, ha abban minden, másnak fel sem is tűnő kicsiség, mind a kettőnket érdekel, leköti. De különösen egymást értesítjük is mindenről, a mi új, érdekes és tanulságos vizsgálódásaink közben felmerül.

Nem oly igen régen arról tudósított, hogy Sidröl, egy állítólag a kertben elvadulva termő növénynek ugorkaszzerű termését kaptam, — s egy miniatúr rajzát mellette leírja részlete-sen, a minőt eddig soha sem látott; s miután annak meghatározására alkalmas szakkönyvvel nem rendelkezik; felhív, a mennyiben a leírás és vázlat után lehetséges, adnám tudomására, minek tartom azt?

Megkeresésére legott válaszoltam, s még inkább örültem annak, hogy válaszom kíséretében egy másik olyan termést is küldhettem és így a sidi példánynak, ezzel ugyanazon-sága felül meggyőzhettem őt. Csakhogy az általam küldött példány Szentestől, — Csongrádmegyében kapott magról, két év előtt Losonecon természet.

Czifra tulokdisz, Martynia annua L. gyümölese volt. S minthogy nagy sietve a ne-vén kívül nem volt időm bővebben írni felőle: jó barátomat pedig, de talán ama sidi küldöt a kinek kertjéből kikerült, meglehet másokat is érdekel, most már a rimaszombati egyes. protestans gymnasium terménytárában megtekinthető gyümöles anyatövének leírása: igen örülök, hogy azt a következőkben kiegészíthetem van alkalom.

Van a növényeknek egy rende, melyet a fűvészek: ajakosak, esukott ajakuak. Personatae rendének mondanak, e rend több nemet foglal magában, és ezek egyike: a tulokdisz, Martynia. E nemhez ismét több faj tartozik legismeretesebb, — noha nem épen gyakori, a már említett. Magát a nemet a kö-vetkező ismertető jelek tükrözik előnkbe: esz-széje egyenetlenül 5 hasábu; bokréta öblös, harangforma, kevéssé lapított, szélei egyenetle-nek s abban az ötödik porszál sarjuja is lát-szik. Tokja száraz esontárhéju, négy rekeszű,

kétfelé nyíló. Magvai ripacosak. Ezeket nem tévesztve szem elől, a ki a növénytanban jár-tas vagy csak némi gyakorlottsággal bír, le-hetetlen, hogy fel ne ismerje az idetartozó növényeket. A mi magát

a ezifra tulokdiszt, Martynia annua L. mely azonban a diszkertészek által Pro-boseydea Jussieui. Sm.-nek is nevezték. — illeti: ennek puhaszőrös mirigyés szá-ra belül üres, két kétágu, 80—150 cm. ma-gasra is nő. Levelei változatok, szívformák, vagy szíves tojaskerekűek, tompák, szőrösek, enyvesek. Virágai nagyok bűdös közsínsárgák vagy halvány testszínűek, torokban pontozot-tak s alsó ajakuk aranysárga esikos. Csészéje tövén két murva van. Bibéje ha érintik, be-zárkodik. Magzatja az elvirágzás után kinő és olyan alakot tüntet előnkbe, mint az elefánt ormánya; ezért nevezik a németek: Elephan-tenrüssel; mikor megéri, zöld színét vesz-tett husos kopácsa, csak úgy mint a óionál, leválik s tokja, vagy nem fűvészi műszóval élve: gyümölese kétfelé nyílik, mi által mintegy két szarvat képez, a magyar fűvészkönyv szavaival: olyan kétszarvúvá lesz mint a ezif-ra tulok.

Előbb, semmint kertészeti tekintetben szólnék még felőle, az eddig elmondottakkal való egybehasonlítás végett, ide iktatom a ter-mészet szépségei iránt velem rokonérzelmű barátomnak csupán a termésre vonatkozó hoz-zám intézett sorait, melyek szerint: az ugorka-szerű gyümöles, tehát még zöld husos ko-pácsában lehetett elrejtve? kocsánya tövétől bekunkorodott, esuca végeig 37 cm., vastag-sága 17 cm. A vastag magrejtő tuskés esont-árt zár; rövidebb hosszabb tuskéi a magrejtő husába nőttek s a gerince irányában 2 cm. hosszú fektentesek. Ketté vágva visszahajlott része is kétfelé válik. A esontár anyaga kemény. Magvai feketék, három ormójuak, négy sorban fekszenek, ripacosak, s mint a görög-dinnye magvak, köldök sinórral a belső husos rekeszfalhoz fűzvék. Eennyit írt róla.

Hogy e növény magvait könnyebben es-riáztathassuk, annak fekete kemény héját egy kissé meg kell metszenünk. Ezután virágese-repekbe lombföldbe dugatnak el s melegen és nedvesen tartjuk míg nem kikelték. Zsen-ge palántáit egyenkint, s nagyon tápláló, jól elkészített lombföldbe szükséges kiültetni s azontul mindig ügyelni arra, hogy a megki-vántatott melegben is elég levegőjük legyen.

A szabadban sokkal bujább növé-sű, mint ha virágese-repekben van. Julióst októberig virágozik. Sajátságos természetű, mint disznó-vény kertekben, a különlegességeket kedvelő virágtenyésztők által műveltetik.

Oshazája Amerika, hol a Missisippi fo-lyam mentén terem. Mindenesetre igen érde-kes volna tudnunk: mikor, ki által és hogy került az Szentestre, honnan Ambrus Mór ál-lami gymnasiumi tanár hozta nekem magvait s hogy ottan is, épen úgy, mint Siden miért nő elvadultan?

Végül megjegyzem még azt is, hogy az én két év előtt volt példányaim semmi kívánni valót sem hagytak hátra, teljesen kifejlődtek; bár én magvait csak virágodényben kelez-tettem, a l-tugári kertésznek adott magból azonban, — ki azt melegágyba ültette s úgy plántálta a szabadba, mi által sokkal nagyobb-szerű példányai nőttek.

Van még néhány taja, mely hasonló ke-zelés mellett kivált Thüringjában műveltetik, ilyen: a Martynia Craniolaria, elian-dra, fragrans, tutea és odorata. Ez utóbbit ez évben kísértém meg természetni, de úgy mint reményltem volna, nem sikerült.

Kunszt János.

Hivatalos közlemény.

Hirdetmény.

7972. sz. — A folyó évi szeptember hó 15-én tartott bizottsági közgyűlés határozatá-hoz képest az 1882 dik évre a megyei szol-ga személyzet ruházata, irodai szerek a két megye házánál a fűtési és világosítási anya-gok árlejtés vagy alku egyezmény útján lé-vén beszerzendők.— a rimaszombati megye-házánál levő pineze helyiségek pedig árverés útján bérbe adandók, — e végre eljárás ha-tárnapul folyó évi november hó 25-dik napjá-nak délelőtti 10 órája Rimaszombatban a me-gyeházához kitézetik, s a vállalkozni vagy bérleti kívánók a kitézött határnapon, a szük-séges bántpénzzel ellátva meghívataknak.

A föltételek iránt a megyei főszámvevő-ségnél időközben is felvilágosítás nyerhető.

Kelt Rimaszombat, 1881. október hó 29.
Szontagh, alispán.

Szótagtalány.

Ti, me, tes, á, ir, lat, i, ma, ré, tán, rev ram.

Ezen szótagok úgy helyezendők el, hogy a vég-betűk felülről lefelé s alulról fölfelé a szerző nevé-t adják, és a következő jelentésű szavak képződjenek:

Az óriási korszakban voltak ezek. Egyike a szebb női neveknek. Ha nem hajlik, mondják reá. Akár akarod, akár nem, elragad. Igen izletes sütemény. Egy betű.

Mult szánujréjvényünk értelme:

„Oh én szeretlek néma bánatiba”
Hazán szeretlek könnyeid között”

Eötvös.

Helyesen fejtették meg: Birastingel Hermin, S. Ferenezné, Barányi Juliska, B. M. és A., Sáveczky Mariska, Timár István.

A jutalmat B. M. és A. (nővérek) nyerték, kik közül az egyik „Zengő Bokor” ezimű dalfűzetet (zon-gorára), a másik 100 db női névjegyet kapott.

Szerkesztői üzenetek.

K. J. Ilyer munkatárs kívánságának mindig kész-séggel teszünk eleget.

L. J. Megelőzte más ezikk. A közreműködésre számítottunk.

L.—n. Simitottunk rajta keveset; önmagukat ki nem dicséreljük.

R. B. Pentecken a táreza-rovat minlig be van töltve.

Neocolonus. Miért nem Singarus? megakadnak rajta.

F. I. Míg magánlevelünkben tesszük tiszteltetés-ke-t, elnézését kérjük a kis indiskrezióért.

J.—ö. Furesa dolog, mikor valaki mástól év után ismeri be, hogy anyagilag és szellemileg képtelen lapunk támogatására s megokolatlan szeszélyből szűr-tén mástól év után küldi vissza az önmaga által kért t. példányt . . . . „Ha te engem kövel . . . .”

Sz S. Köszönjük a meleg sorokat, a távozót részvétünk kíséri.

B. M. és A. Kérjük külön-külön a megfűtést ala-pos okokból.

A bpesti lottóban okt. 29. kihuzott számok:

71 17 47 16 24.

Pinezei árak: Rimaszombat, 1881. nov. hó 5-én tartott hetivásár alkalmával a gabonanemek és kapásnövények következő-leg jegyeztettek:

Baza hectoliterenkint	8.70	7.80
Feles	—	6.50
Rozs	6.60	5.75
Arpa	4.00	3.65
Zab	2.—	1.80
Kukoricza	4.—	3.70
Bab	12.00	9.00
Kása	14.00	12.00
Burgonya	2.40	2.25
Buza méterpázsáinkint	11.—	10.50
Feles	9.—	8.50
Rozs	8.00	7.50
Arpa	6.—	5.50
Zab	6.50	5.80
Széna, kötött	—	1.80
Tak. szalma	—	0.45
Alom-szalma	—	0.35
Zsúp-szalma	—	—

Felelős szerkesztő s laptulajdonos:

Pető Porubszki Pál.

Szerkesztőtárs: Fóthi Kovács Béla.

H I R D E T É S E K.

Hirdetmény.

A tornalljai közbirtokosság tulajdonát képező tornalljai négy kövü

vizi-malom

tartozékaival együtt az 1882. év május hó 1-től számitott három egymás után következő évre — **foiyó 1881-ik év december 4-én, délelőtti 10 óraker** a tornalljai nagy vendéglő helyiségében tartandó nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

Az árverelni óhajtok felkéretnek, hogy magukat 300 frt bánt-pénzzal lássák el. — A feltételek alóirt közbirtokossági igazgatónál bármikor megtekinthetők.

Sztárnya, 1881. október hó 30-án.

Hevessy László,

közbirtokossági igazgató.

1— 3

Árverési hirdetmény.

391. sz. — A rimaszombati kir. közjegyző — a gömörmegyei nép- és ipar-bank megkeresése folytán az 1881. évi XIV. t. cz. alapján ezennel közhírré teszi, hogy e pénzintézetnél zálogba adott s ekkoráig nem rendezett s ki nem váltott következő u. m. 1577, 1817, 2240, 1892, 1831, 1838, 2034, 1842, 2074, 2206, 1656, 1198, 1924, 2352, 1936, 2329, 1962, 1965, 2066, 2375, 2110, 2428, 1137, 1735, 1556, 1418, 1597, 1181, 2142, 2175, 2356, 1665, 2403, 1566, 1666, 2139, 3560, 2395, 520, 2460, 2475, 2510, 2481, 1611, 1614, 1699. számu zálogtárgyak **folyó 1881. évi november hó 16-án d. u. 2 óraker** az intézet helyiségében nyilvános árverés útján készpénzűzetés mellett elfognak árvereztetni.

Kir. közjegyzőség Rimaszombatban, 1881. október 27-én.

Beliczky Viktor, kir. közjegyző.

Egy használt, de még jó állapotban levő 500—1000 kilogramm súlyt megbíró

tizedes mázsa

megvételre kerestetik. Eladók értekezhetnek bármikor alólirotal.

Rimaszombat, 1881. október 22.

Rábely Miklós, könyvnyomdász.